

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Maaeluministri 18. septembri 2015. a määruse nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 alusel.

Maaelu arengu toetusi antakse “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. a rakendusotsusega, millega kiidetakse heaks Eesti maaelu arengu programmile Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse andmine.

Maaeluministri 18. septembri 2015. a määruses nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus*) tehakse vajalikud muudatused tulenevalt elektroonsele taotlemisele ja menetlemisele üleminekust: keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetuse (edaspidi *toetus*) taotlusi võetakse edaspidi vastu üksnes Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) e-teenuse keskkonna kaudu. Teine oluline muudatus tuleneb komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), muutmisest, mille kohaselt peab toetuse taotleja edaspidi kinnitama, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud sama või sarnase tegevuse või selle osa ümberpaigutamist sellesse ettevõttesse, kuhu taotletava toetuse abil tehakse investeering. Lisaks peab toetuse saaja kinnitama, et kahe aasta jooksul arvates toetuse väljamaksmisest ei toimu sama või sarnase tegevuse või selle osa ümberpaigutamist sellest ettevõttest, kuhu saadud toetuse abil on investeering tehtud.

Ülejäänud muudatused on oma olemuselt normitehnilised ning täpsustavad ja selgitavad.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna nõunik Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrust muudetakse järgmiselt.

Eelnõu punkt 1 on seotud toetuse taotleja nõuetekohasuse määramisel kasutatavate majandusaastate täpsustamisega. Väljend „taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta“ ei võimalda hinnata taotleja majanduslikku jätkusuutlikkust ja nõuetele vastavust kõige uuemate majandusaasta andmete alusel olukorras, kus majandusaasta ei ühti kalendriaastaga (majandusaasta lõpeb kalendriaasta keskel). Taotleja tegeliku majandusliku jätkusuutlikkuse ja nõuetele vastavuse hindamisel on aga oluline, et aluseks võetaks võimalikult värsked ja kõige uuemad majandusaasta andmed, kuna need iseloomustavad taotleja hetkelist

majanduslikku olukorda kõige täpsemini. Tulenevalt eespool kirjeldatust kasutatakse edaspidi sõnu „taotluse esitamisele“. Muudatus tagab nendele ettevõtjatele, kelle majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, paindlikumad toetuse taotlemise tingimused.

Eelnõu punktidega 2 ja 3 eelkõige täpsustatakse, keda loetakse taotlejaks.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse sõnastust. Muudatus tuleneb Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 29 lõikest 3.

Eelnõu punktis 5 tunnistatakse kehtetuks määruse § 3¹ lõike 2 punkt 3 ja § 10 lõige 4. Kui varem sätestati määruses nõue, mille kohaselt pidi taotleja esitama Veterinaar- ja Toiduameti õiendi kavandatava investeeringuobjekti investeeringujärgse nõuetekohasuse kohta, siis edaspidi vastavat õiendit ei nõuta. Investeeringu tegemise järel toiduainete töötlemiseks vajalike nõuete täitmise tagab Veterinaar- ja Toiduameti kontroll, mille tulemusel väljastatakse taotlejale toiduseaduse või söödaseaduse alusel kehtestatud tegevusluba.

Eelnõu punktis 6 täpsustatakse neid kulusid, mida ei loeta abikõlblike kulude hulka. Lisaks rendi-, kütuse-, koolitus- ja sidekuludele on mitteabikõlblik kulu ka üürikulu.

Eelnõu punktidega 7, 8 ja 11 sätestatud muudatused tulenevad elektroonsele taotlemisele üleminekust. Edaspidi võetakse toetuse taotlusi vastu üksnes PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Taotlusi ei võeta enam vastu, kui need on esitatud e-posti teel või paberil (piirkondlikus büroos). Toetuse saamiseks esitab taotleja edaspidi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le avalduse ning selles esitatud andmeid ja hindamiskriteeriumite täitmist tõendavad dokumendid. Juhul, kui tegemist on sellise seadmega, mille kohta on ehitusseadustiku kohaselt nõutud ehitusluba või ehitusteatis, siis taotleja ei pea seda enam PRIA-le esitama, vaid see peab olema kättesaadav ehitisregistrist. Samuti täpsustatakse neid andmeid, mida taotleja peab esitama tõendamaks, et ta vastab §-s 3 sätestatud keskmise suurusega ettevõtjale või suurettevõtjale esitatud nõuetele. Seega taotleja suuruse määramiseks peab taotleja esitama järgmised andmed: 1) kas ta on autonoomne ettevõtja, partnerettevõtja või seotud ettevõtja; 2) andmed taotleja kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muu alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta; 3) andmed taotleja olemasolevate töökohtade ja töötajate arvu kohta.

Eelnõu punktis 9 täpsustatakse, milliseid andmeid peab taotleja avalduses esitama.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse loetelu selle kohta, milliseid andmeid peab taotleja avalduses esitama. Euroopa Komisjoni selgituste kohaselt tuleb liikmesriikidel muuta kõiki komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 alusel rakendatavaid investeeringuteks ettenähtud regionaalabi kavasad, et võtta arvesse muudatusi nn ümberpaigutamist keelavates sätetes. Komisjoni määrusega (EL) 2017/1084, millega muudetakse määrust (EL) nr 651/2014 sadama- ja lennujaamataristule antava abi, kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antavast abist teavitamise künnise, spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antava abi ja äärepoolsemaid piirkondi käsitlevate regionaalse tegevusabi kavade osas ning millega muudetakse määrust (EL) nr 702/2014 abikõlblike kulude arvutamise osas, (ELT L 156, 20.06.2017, lk 1–18), täiendatakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artiklit 14 lõikega 16, mille kohaselt abisaaja kinnitab, et kahe aasta jooksul enne abitaotluse esitamist ei ole toimunud ümberpaigutamist ettevõttesse, kuhu tehakse taotletud abi alusel algne investeering, ning ta võtab kohustuse, et ümberpaigutamist ei toimu kahe aasta jooksul pärast seda, kui taotletud abi alusel on algne investeering tehtud.

See tähendab, et taotleja peab kinnitama, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud ühest ettevõttest sama või sarnase tegevuse või selle osa üleviimist sellesse ettevõttesse, kuhu taotletava toetuse abil tehakse investeering ehk ei ole toimunud ümberpaigutamist ettevõttesse, kuhu tehakse taotletava toetuse abil esialgne investeering. Lisaks peab toetuse saaja

kinnitama, et kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ei toimu sellest ettevõttest ümberpaigutamist, kuhu saadud toetuse abil on investering tehtud.

Ümberpaigutamise mõiste on toodud komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 2 punktis 61a, mille kohaselt on ümberpaigutamine sama või sarnase tegevuse või selle osa üleviimine ühest EMP lepingu osalisriigi ettevõttest (algne ettevõte) teise EMP lepingu muus osalisriigis asuvasse ettevõttesse, kuhu toetatav investering tehakse (toetatav ettevõte). Ümberpaigutamine toimub siis, kui toode või teenus täidab nii algses kui ka toetatavas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet ja vastab sama liiki tarbija nõudmisele või vajadustele ning EMP-s asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad.

Seega on ümberpaigutamisega tegemist sel juhul, kui on täidetud viis kumulatiivset tingimust: 1) sama või sarnase tegevuse üleviimine; 2) eelnimetatud üleviimine toimub ühest EMP liikmesriigist teise; 3) toode või teenus täidab mõlemas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet; 4) toode või teenus vastab mõlemas EMP liikmesriigis sama liiki tarbija nõudmistele või vajadustele; 5) EMP-s asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad.

Näiteks ettevõtja A tegutseb Eestis ja toodab vorsti ning taotleb investeringutoetust seadmete ostmiseks. Samal ajal laiendab ettevõtja A oma tegevusala ka Lätti ehk hakkab seal vorsti tootma (toode täidab sama eesmärgi), kuid jätkab oma tegevust ka Eestis (töökohad ei kao). Kuna samas või sarnases tegevusalas töökohad kaduma ei lähe, siis ei ole üks kumulatiivsetest tingimustest täidetud ja seetõttu ei ole tegemist ümberpaigutamisega komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 14 lõike 16 tähenduses.

Lisaks täiendatakse andmete loetelu punktidega, mille kohaselt peab taotleja esitama andmed selle kohta, kas ta on autonoomne ettevõtja, partnerettevõtja või seotud ettevõtja ning kui palju tal on töötajaid. Kui taotleja kuulub kontserni, siis peab ta esitama andmed ka kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muul alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta. Nimetatud andmeid kasutatakse taotleja suuruse määramisel.

Eelnõu punktis 12 sätestatakse, et taotleja peab esitama majandusliku jätkusuutlikkuse hindamise mudeli (lisa 1) abil koondhinnangu arvutamiseks asjakohased bilansid ja kasumiaruanded, kui need ei ole kättesaadavad äriregistrist. Samuti esitab taotleja vajaduse korral kuue kuu finantsnäitajad. Kui taotlusvooru alguspäeva seisuga on taotleja majandusaasta kestnud vähemalt kuus kuud, siis see periood annab ettevõtja majanduslikust olukorrast täpsema ülevaate.

Eelnõu punktis 13 sätestatakse, et kui taotleja kuulub kontserni, siis peab taotleja esitama taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastate kinnitatud konsolideeritud aruannete ära kirjad juhul, kui need ei ole kättesaadavad äriregistrist. Nimetatud aruannete ära kirjad esitatakse mitte rohkem kui kolme majandusaasta kohta. Muudatus, mille kohaselt kasutatakse edaspidi sõnu „taotluse esitamisele“, tagab nendele ettevõtjatele, kelle majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, toetuse taotlemiseks paindlikumad tingimused. Täpsemalt on seletuskirjas nimetatud muudatust selgitatud eelnõu punkti 1 selgitava osa juures. Muudatus, mille kohaselt esitatakse eespool nimetatud aruannete ära kirjad üksnes juhul, kui need ei ole kättesaadavad äriregistrist, vähendab dokumentide arvu, mis tuleb taotlejal koos avaldusega esitada.

Eelnõu punktis 14 täpsustatakse § 10 lõike 7 punkti 3 sõnastust, sätestades, et edaspidi peab taotleja esitama üüri- või rendilepingu ära kirja või kasutusvalduse lepingu ära kirja.

Eelnõu punktis 15 täiendatakse määruse § 10 lõikega 10, sätestades, et kui toetust taotletakse sellise seadme soetamiseks, mille paigaldamiseks on vajalik ehitusseadustiku kohaselt ehitusluba või ehitusteatis, siis peab see olema kättesaadav ehitisregistrist. Nimetatud nõudega tagatakse, et

investeeringuobjekti kasutatakse sihtotstarbeliselt vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Eelnõu punktis 16 sätestatakse taotluste menetlemise ajaperiood. Muudatus näeb ette, et PRIA peab menetlema taotlusi senisest lühema aja jooksul ja tegema taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. Määruse § 14 lõike 7 kohaselt oli 2017. aastal taotluste menetlemiseks ette nähtud kuni 100 tööpäeva. Muudatuse kohaselt lühendatakse seda perioodi 20% võrra ning sätestatakse, et PRIA teeb taotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 80 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast. Sellisel määral taotluste menetlemise aja lühendamine on võimalik tänu PRIA e-teenuse keskkonna kasutusele võtmisele. Selline muudatus tagab ettevõtjatele senisest paremad toetuse taotlemise tingimused.

Eelnõu punktis 17 täiendatakse loetelu selle kohta, milliseid kohustusi peab toetuse saaja täitma investeeringuobjekti sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Lisaks määruse §-s 15¹ loetletud kohustustele on toetuse saaja kohustatud teavitama PRIA-t taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest. Samuti peab toetuse saaja viivitamata teavitama PRIA-t asjaoludest, mis takistavad tegevuse elluviimist. Nimetatud kohustuse sätestamisega tagatakse, et toetusraha kasutatakse sihipäraselt ja investeeringuobjekti kasutatakse sihtotstarbeliselt vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. ELÜPS-i § 111 lõikes 1 on sätestatud, et kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas juhul, kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, otseselt või täielikult tagasi.

Eelnõu punktis 18 sätestatakse, et toetuse saaja peab kinnitama, et kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ei toimu sama või sarnase tegevuse või selle osa ümberpaigutamist sellest ettevõttest, kuhu toetuse abil on tehtud investeering. See tähendab, et toetuse saaja võtab kohustuse, et selle ettevõtte sama või sarnast tegevust või selle osa ei viida üle teise ettevõttesse. Täpsemalt on seletuskirjas ümberpaigutamise tingimusi selgitatud eelnõu punkti 10 selgitava osa juures.

Eelnõu punktidega 19 ja 21 muudetakse investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise (määruse § 16) ning enne kulutuste tegemist toetuse väljamaksmise sätteid (määruse § 18). Muudatused on seotud elektroonsele taotlemisele üleminekuga – edaspidi toimub investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine vaid nimetatud veebikeskkonna kaudu.

Eelnõu punktis 20 täpsustatakse määruse § 16 lõike 3 punkti 1 sõnastust, sätestades, et edaspidi peab taotleja esitama liisingulepingu ära kirja ja liisingueseme üleandmise akti ära kirja.

Eelnõu punktis 22 kehtestatakse määruse lisa 2 uues sõnastuses.

Hindamiskriteeriumis 4.1 täpsustatakse joonealuse märkusega, et koostööna arvestatakse ka taotleja pakutavaid toiduainetööstuse valdkonna praktikavõimalusi. Kriteeriumi täitmist tõendatakse asjakohase praktikalepinguga. Kõrgemad hindepunktid saab jätkuvalt taotleja, kes osaleb erinevates toiduainetööstuse valdkonna koostöövormides ja -projektides ning kelle osalemine on olnud aktiivne ja sisuline.

Hindamiskriteeriumit 5.2 täpsustatakse joonealuse märkusega, et kõrgemad hindepunktid saab taotleja, kelle ettevõtte koosseisu kuulub ekspordi edendamise eest vastustav personal. Madalamad hindepunktid saab taotleja, kes ostab vastavat teenust sisse või kasutab emattevõtte ekspordi edendamise eest vastutavat personali.

Hindamiskriteeriumit 6.1 täpsustatakse joonealuse märkusega, et kõrgemad hindepunktid saab taotleja, kes investeeringu tulemusena rajab täiesti uue ja tervikliku töötlemisüksuse. Madalamad

hindepunktid saab taotleja, kes investeringu tulemusena koondab mitu töötlemisüksust ühte kohta sulgedes samaaegselt olemasolevad töötlemisüksused.

Ülejäänud hindamiskriteeriumites tehtud muudatused on täpsustavad.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) ning komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Muudatused tagavad määruse rakendamisel parema õigusselguse. Muudatused loovad ettevõtjatele paremad ja selgemad tingimused toetuse taotlemiseks. Oluliseks muudatuseks on üksnes elektroonsele taotlemisele üleminek. Tulenevalt elektroonsele taotlemisele üleminekust ei pea taotleja enam koos avaldusega esitama nii palju lisadokumente, kuna asjakohastes dokumentides kajastatavad andmed muutuvad muudatuse tulemusel avalduse osaks ning nende andmete edastamine ja kajastamine koos avaldusega muutub lihtsamaks. Muudatus lihtsustab ühest küljest toetuse taotlemist, kuid teisest küljest vähendab toetuse taotlemiseks avalduse esitamise võimalusi (jääb vaid elektroonne taotlemine). Elektroonne taotlemine aitab kaasa taotluste kiirema ja ressursitõhusama menetlemise süsteemi rakendamisele. Taotluste tõhusam menetlemine ja erinevate protsesside lihtsustamine on nii toetuse saajate kui ka menetlejate huvides. Tänu elektroonsele taotlemisele lüheneb taotluste menetlemise aeg 100-lt tööpäevalt 80-le tööpäevale.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetust rahastatakse 85% ulatuses EAFRD-st ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ raames antavate toetuste kogueelarve programmiperioodil on 67 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 56,95 miljonit eurot ja Eesti riigi kaasfinantseering 10,05 miljonit eurot. Toetuse eelarve programmiperioodil kokku on 16,56 miljonit eurot.

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu on koostatud koostöös PRIA-ga. Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le.